

Mona Coțofan
Mihaela Doboș
Andreea Nistor
Ciprian Nistor
Ileana Popescu

ROMÂNĂ CA LA CARTE

Lucian Blaga
George Bacovia
Liviu Rebreanu
Ion Pillat
Ion Minulescu
Mircea Eliade
Nicolae Leahu
Marin Preda
Marin Sorescu
Octavian Goga
Mihai Eminescu
George Călinescu
Ion Barbu
Mircea Eliade
Ion Pillat
Paul Ionesco
Paul Cărbune
Vichita Stănescu
Alexandru Macedonski

LITERATURĂ, LIMBĂ ȘI COMUNICARE

clasa a 12-a

CUPRINS

Cuvânt-înainte	3	Figuri de stil și procedee de expresivitate: aliterația și asonanța	
Evaluare inițială	5	Interculturalitate	148
UNITATEA 1		Tradiționalismul (sinopsis)	
Poezia interbelică. Symbolismul	7	Redactare	155
Lectură	8	Studiu de caz: <i>Fronța în literatura interbelică</i>	
Arta versurilor – muzică și imagine		Evaluare	163
George Bacovia, <i>Plumb</i>		UNITATEA 4	
Comunicare orală și scrisă	21	Perioada postbelică. Poezia.	
Figuri de stil și procedee de expresivitate: simbolul		Teatrul	169
Interculturalitate	23	Lectură	170
Symbolismul (sinopsis)		lubirea – întâmplare a ființei	
Redactare	30	Nichita Stănescu, <i>Leoaică tânără, iubirea</i>	
Studiu de caz: <i>Forme ale istoriei și ale criticii literare</i>		Comunicare orală și scrisă	181
Scrierea ghidată		Figuri de stil și procedee de expresivitate:	
Evaluare	39	personificarea	
UNITATEA 2		Interculturalitate	183
Poezia interbelică. Modernismul ...	45	Neomodernismul (sinopsis)	
Lectură	46	Lectură	186
Poezia – mister și cunoaștere		Cunoașterea – destin al ființei	
Lucian Blaga, <i>Eu nu strivesc corola de minuni a lumii</i>		Marin Sorescu, <i>Iona</i>	
Comunicare orală și scrisă	61	Comunicare orală și scrisă	201
Figuri de stil și procedee de expresivitate: metafora		Punctuația și justificările ei sintactice și stilistice	
Interculturalitate	63	Interculturalitate	204
Modernismul poetic		Generația recuperată. Cercul literar de la Sibiu (sinopsis)	
Lectură	68	Redactare	214
Poezia – inspirație și meșteșug		Studiu de caz: <i>Dinamica unor specii: jurnale, memorii (apariții după 1990)</i>	
Tudor Arghezi, <i>Testament</i>		Evaluare	226
Comunicare orală și scrisă	89	UNITATEA 5	
Figuri de stil și procedee de expresivitate: metonimia și sinecdoca		Realismul postbelic.	
Interculturalitate	90	Postmodernismul	231
Avangarda (I): dadaismul, suprarealismul (sinopsis)		Lectură	232
Lectură	94	Romanul postbelic – social și patriarhal	
Poezia – ermetism și hermetism		Marin Preda, <i>Moromeții</i>	
Ion Barbu, <i>Joc secund</i>		Comunicare orală și scrisă	265
Comunicare orală și scrisă	111	Tipuri de discurs persuasiv. <i>Limba de lemn</i>	
Figuri de stil și procedee de expresivitate: inversiunea		Interculturalitate	269
Interculturalitate	112	Literatura aservită ideologiei comuniste (sinopsis)	
Avangarda (II): futurismul, cubismul, constructivismul (sinopsis)		Lectură	274
Redactare	115	Romanul de după 1980 – inițiere și memorie	
Studiu de caz: <i>Diversitate tematică, stilistică și de viziune în poezia interbelică</i>		Filip Florian, <i>Toate bufnițele</i>	
Evaluare	128	Comunicare orală și scrisă	293
UNITATEA 3		Exprimare corectă și nuanțată: evitarea anacolutului, a confuziilor paronimice, a pleonasmului/tautologiei/cacofoniei; adecvare/inadecvare stilistică	
Perioada interbelică.		Interculturalitate	297
Tradiționalismul	133	Postmodernismul (sinopsis)	
Lectură	134	Redactare	300
Tradiționalismul – captivități și eliberări		Studiu de caz: <i>Tipuri de roman în perioada postbelică</i>	
Ion Pillat, <i>Aci sosi pe vremuri</i>		Evaluare	308
Comunicare orală și scrisă	145		

Evaluare inițială

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Când facem cunoștință cu cineva, oare se tocesc vreodată astfel de întrebări: De unde sunteți? Din ce oraș? Ce meserie aveți? Ce vinuri, sau pomi, sau alte roade ale pământului cresc pe acolo? Cum sunt oamenii: vrednici, vorbăreți, petrecăreți, posomorâți, tăcuți? Moravurile sunt blânde? [...] Ce oameni de seamă aveți? Aveți medici buni? Oamenii trăiesc mai mult sau mai puțin ca în alte părți?

Dorința e nu numai de a ne informa, ci de a găsi ceva comun. Și într-adevăr, această dorință nu întârzie să fie satisfăcută: descoperim că am fost în același liceu sau facultate, sau în același regiment, și că avem, prin soțiile sau rudele noastre, sau prietenii noștri, cunoștințe comune, despre care vorbim, din unghiuri noi de vedere, descoperim lucruri neștiute, revelatoare, pe care nu ni le-am fi putut niciodată imagina în strânsă legătură cu ele. Astfel, ceea ce e omenesc în noi se lărgeste sporind în suprafață și în adâncime. Devenim mai bogați nu pentru că ne-am sporit cercul cunoștințelor, ci pentru că, așa cum se întâmplă într-o galerie, putem trece dincolo de anumite întrebări cărora nu le găseam răspuns, sau ni se dăream niște răspunsuri în care crezusem. [...]

Dar dacă astea sunt consecințele comunicării directe dintre om și ceilalți, pornind de la însușirile specifice ale omului social, ca individ obișnuit, ne imaginăm ușor, și la urma urmei așa ne explicăm, și una din trăsăturile fundamentale ale vocației artistice. O carte e un om care îți intră în casă, și se așază în fotoliu și începe să-ți vorbească despre el și ai lui, părinți și prieteni, regiunea lor de odinioară sau de acum.

(Marin Preda, *Creație și morală*)

A. Scrie, în enunțuri, răspunsuri la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

1. Indică sensul din text al cuvântului *vrednici* și al secvenței *a găsi ceva comun*. **6 puncte**
2. Menționează o întrebare pe care și-o pot adresa oamenii atunci când fac cunoștință, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează un aspect pe care îl pot descoperi oamenii la persoanele cu care fac cunoștință, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din text. **6 puncte**
4. Explică un motiv pentru care, în viziunea autorului, a face cunoștință cu cineva are efect pozitiv asupra concepțiilor noastre despre lume. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30–50 de cuvinte, punctul de vedere al autorului cu privire la relația dintre cititor și carte, așa cum se desprinde această idee din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă diferitele forme de comunicare pot influența cunoașterea de sine, raportându-te atât la informațiile din fragmentul dat, extras din volumul *Creație și morală* de Marin Preda, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

(10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, fragmentul de mai jos, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice:

Am început să mă despart de mine
Mă simt mai liniștit. E frig. Afară
Nu știi: e toamnă, ori e primăvară...
Iar plouă? Nu. E vânt pe străzi. E bine
C-am început să mă despart de mine.

M-am săturat de mine până-n gât,
Privesc în suflet, casc și mi-e urât,
Mă plimb prin mine ca un exilat
Și mă cutreier iar în lung și-n lat
Și caut iar, și caut iar, și știu
Că nimeni nu-i. Și fluier a pustiu.

(Alexandru Philippide, *Fluturi în zadar*)

Notă! Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat*, aparținând lui G. Călinescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narrative, instanțele comunicării narrative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Poezia interbelică.

Simbolismul

Lectură

Arta versurilor – muzică și imagine
George Bacovia, *Plumb*

Comunicare orală și scrisă

Figuri de stil și procedee de expresivitate:
simbolul

Interculturalitate

Simbolismul (sinopsis)

Redactare

Studiu de caz: *Forme ale istoriei și ale
criticii literare*
Scrierea ghidată

Perioada interbelică structurează cultura română pe coordonatele ideologice contradictorii ale tradiționalismului și ale modernismului, determinând nuanțe și viziuni insolite, conjugate în formule artistice originale. Dacă în secolul anterior, din care noua epocă își extrage sevele continuității, conceptul de curent literar se definea prin raportarea la o perioadă întinsă de timp, istoria noului veac imprimă culturii o altă dinamică. Deși variate curente se cristalizează prin particularități identitare precise, tabloul epocii, în ansamblul său, se construiește din reflectări și ecouri, confirmând viziunea lui Adrian Marino asupra conceptului: „Curente literare pure, precis conturate, etanșe nu există. Ele trec unele în altele, devin, nu sunt date.” (*Dicționar de idei literare*, 1973) Delimitată de două mari războaie mondiale, articulată pe noi perspective asupra lumii în continuă schimbare, reaşezându-și reperele moștenite și reconfigurându-și direcțiile viitoare, epoca interbelică se caracterizează prin tendința spre europenizare, dar, deopotrivă, prin încercarea de valorificare insistentă a originalității naționale. Fenomenul cultural tot mai viu este susținut de o activitate gazetărească la fel de impresionantă, peste 300 de reviste literare care apar, între 1918 și 1944, reflectând direcții, ideologii, concepte și atitudini definitorii pentru tabloul epocii.

Claude Monet, *Impresie, răsărit de soare* (1872),
Muzeul Marmottan, Paris

Dicționar cultural

Claude Monet (1840–1926) este un pictor francez, promotor al impresionismului și primul teoretician al acestei mișcări artistice, pe care a inițiat-o cu ocazia unui salon organizat în 1872, în care a expus tabloul care l-a făcut celebru: *Impression, soleil levant*. Lucrarea a provocat o reacție de respingere din partea publicului, autorul fiind nevoit să explice: *Peisajul nu este altceva decât o impresie, impresia instantanee*. După această expoziție, Luis Leroy i-a numit pe acești artiști *impresioniști*.

Arta versurilor – muzică și imagine

George BACOVIA (1881–1957) a fost un poet născut la Bacău, pe numele său real George Andone Vasiliu, care va prelua pseudonimul Bacovia, a cărui semnificație o explică într-un interviu din 1943: „Eu l-am luat din dicționarul lui Hasdeu, cum cred că va fi făcut și Arghezi în legătură cu râul Argeșului”. Își petrece copilăria și adolescența în orașul natal, unde, în 1891, își începe studiile la Școala Primară Domnească nr. 1, apoi le continuă la Gimnaziul Ferdinand, unde descoperă că e pasionat de desen, vioară și gimnastică. În 1899 obține premiul I pe țară la concursul „Tinerimii române” pentru desen artistic după natură. După liceu, perioadă pe care o consideră nefericită, se înscrie la Școala Militară din Iași, dar se retrage, pentru a urma cursurile Facultății de Drept, finalizate târziu, fără a mai susține licența. În 1928 se căsătorește cu Agatha Grigorescu. A debutat în 1899 în revista „Literatorul”, a lui Alexandru Macedonski, cu poezia *Și toate*, devenind apoi colaborator al multor reviste ale vremii, între care „Arta”, „Versuri”, „Românul literar”, „Flacăra”; inițiază revistele „Orizonturi noi” și „Ateneu”, din 1925 devenind director al acesteia din urmă. A publicat volumele *Plumb* (1916), *Scântei galbene* (1926), *Bucăți de noapte* (1926), *Cu voi...* (1930), *Comedii în fond* (1936), *Stanțe burgheze* (1946), *Poezii* (1956). S-a bucurat de apreciere publică, fiind premiat, în 1923, de Ministerul Artelor pentru volumul *Plumb*.

Discuție inițială

1. Privește pictura murală, pe care o vei putea vizualiza accesând codul QR alăturat, și notează trei adjective potrivite pentru a descrie chipul poetului.
2. Crezi că o pictură murală a unui autor e o formă de a-l omagia? Răspunde în 100–120 de cuvinte, justificându-ți ideea.
3. Care dintre poeții studiați de tine până acum ți-ai dori să fie reprezentat printr-o pictură murală în sala ta de clasă? Argumentează-ți opțiunea în 100–120 de cuvinte.
4. Realizează o fișă a personalității lui G. Bacovia, valorificând imaginea statuară din fotografia de mai jos și următoarea sa confesiune: „De obicei stau toată ziua în casă, afară de câteva ore de lecții pe care le predau la o școală din localitate. Nu mă plictisesc și nu mă neliniștesc în singurătate. Din cauza temperamentului, mi-am croit fatal o astfel de viață. Și-apoi n-am fost întotdeauna prea sănătos. Societatea cere mereu oameni robuști, care să se străduiască cu spor pentru ea, să-i ducă mai departe rostul. Melancolia firii mele nu ar fi niciodată înțeleasă. Unii din prietenii mei îmi spun că sunt inadaptabil, că fug de oameni. Este o exagerare. Iubesc oamenii și privesc cu interes prin geamul din fața casei mele. Cred că fiecare duce ceva bun cu sine și dacă nu sunt toți la fel, de vină sunt împrejurările care diferă de la individ la individ. Evit oamenii pentru că persoana mea ar aduce un fel de umbră peste veselia lor spontană. Îi respect prea mult ca să le aduc vreo supărare. Aici, în provincie, viața se scurge monoton. E destul să trăiești o zi, să-ți închipui cum se vor desfășura toate celelalte până la sfârșitul vieții tale. Asta într-adevăr nu este un lucru prea vesel.” (I. Valerian, *De vorbă cu G. Bacovia*, în „Viața literară”, aprilie 1929)

Lecturi succesive (I):

Plumb

de George Bacovia

Dormeau adânc sicriile de **plumb**,
 Și flori de plumb și **funerar** veștmânt –
 Stam singur în **cavou**... și era vânt...
 Și scârțâiau coroanele de plumb.

Dormea întors amorul meu de plumb
 Pe flori de plumb, și-am început să-l strig –
 Stam singur lângă mort... și era frig...
 Și-i atârnav aripile de plumb.

• Vârstele simbolismului românesc

1. ACTIVITATE CU CLASA Citiți cu voce tare, în ștafetă, textele poetice ale volumului *Plumb* și grupați-le în funcție de criteriul tematic. Notați apoi ceea ce ați observat.

2. ACTIVITATE ÎN PERECHE Alegeți un text preferat și discutați în pereche despre el, urmărind:

- cuvântul-cheie;
- structura discursului;
- tipul de lirism;
- trăsături simboliste.

3. ACTIVITATE INDIVIDUALĂ Amintește-ți conceptul de artă poetică, studiat anterior, și reformulează-i o definiție. Scrie apoi un eseu liber, de cel puțin 150 de cuvinte, despre caracterul de artă poetică al poeziei *Plumb*.

4. Citește poezia *În arcanse de pădure*, de Alexandru Macedonski, și identifică două elemente care anunță simbolismul.

În arcanse de pădure întuneric ce spăimântă.
 Frunza tace lângă frunză și copac lângă copac;
 Noapte tristă, noapte mută, noapte moartă, cer opac –
 Dar privighetoarea cântă, dar privighetoarea cântă.

În arcanse de pădure vijelie ce spăimântă,
 Trăsnet roșu ce-nfășoară și surpare de potop;
 Pentru ce e armonia o mânie fără scop,
 Dar privighetoarea cântă, dar privighetoarea cântă.

În arcanse de pădure grozăvie ce spăimântă,
 Aurora-ntârziată nu s-arată sub frunziș,
 Întunericul în cale i s-a pus în curmeziș –
 Dar privighetoarea cântă, dar privighetoarea cântă.

Note lexicale

plumb (s.n.) – (numai singular) element chimic metalic, moale și greu, maleabil, de culoare cenușiu-albăstrui, lucios în momentul obținerii sau când este așchiat sau pilit proaspăt, rău conducător de căldură și de electricitate, folosit la fabricarea țevilor de canalizare și a tablelor pentru căptușirea unor aparate în industria chimică.

funerar (adj.) – care ține de funeralii, privitor la funeralii; de înmormântare; mortuar.

cavou (s.n.) – construcție funerară (într-un cimitir sau în alt loc de înmormântare) cu una sau mai multe cripte.

Text și context

Considerat de E. Lovinescu un mijloc de a aduce lirismul în subconștient, simbolismul se dezvoltă în context autohton într-o succesiune de etape, începând cu activitatea poetică a lui Alexandru Macedonski și culminând cu cea a lui G. Bacovia. Prima etapă, considerată un moment al tatonărilor și al experiențelor, se asociază teoretizărilor macedonskiene din *Arta versurilor* sau din *Poezia viitorului*. În opinia artistului, poezia trebuie să fie sugestie, spre deosebire de proză, care înseamnă descripție și anecdotă, sunetele sunt menite a deștepta senzații, poezia e un spațiu al contrastelor, iar logica ei este absurdul, muzica, imaginea și culoarea definind poezia autentică. Cea de-a doua, pseudosimbolistă, e promovată de „Viața nouă”, apărută sub coordonarea lui Ovid Densusianu, propunând o tematică citadină, o orientare antisămănătoristă, dar respingând stările depresive și nevroza. Simbolismul exterior, minor, a treia dintre etapele curentului, se concretizează în poezia lui Ion Minulescu, manifestând atracție față de tehnicile și motivele simboliste, față de efectele sonore ale cuvântului exotic sau neologic. Bacovia marchează ultima etapă de evoluție a ideologiei simboliste, cea autentică, sintetizând toate trăsăturile curentului.

Unitatea 1. Poezia interbelică. Simbolismul

Dicționar cultural

Plumbul este un metal greu, de culoare gri-argintie, cu densitatea foarte mare. Datorită densității ridicate, plumbul și-a găsit utilizarea la protecția contra radiației ionizante. De asemenea, plumbul este folosit la fabricarea de greutăți cu volum mic, dar cu mase mari. Acest metal este toxic pentru organismul uman, intoxicația pe care o provoacă numindu-se *saturnism*. Oxizii de plumb (miniu, litargă) se utilizează la fabricarea vopselelor, în natură existând minereul de plumb numit *galenă*. Plumbul este unul dintre cele șase metale menționate în *Vechiul Testament* în cartea *Numerii*, la capitolul 31, vers. 22: „Aurul, argintul, arama, fierul, plumbul, cositorul și tot ce trece prin foc, să le treceți prin foc, ca să se curețe; afară de aceasta, și cu apă de curățire să le curățiți...” În alchimie, plumbul este considerat „apa tuturor metalelor”, ce se substituie duratei vieții, iar în literatură devine un agent al disoluției universale.

Camille Pissarro, *Autoportret* (1873)

Camille Pissarro (1830–1903) a fost un pictor francez, cu o contribuție semnificativă la unificarea mișcării impresioniste, dar și la formarea altor pictori celebri, precum Paul Cézanne, Vincent Van Gogh, Paul Gauguin, Georges Seurat. În 1874, împreună cu Monet, organizează prima expoziție a impresionistilor, care nu se bucură de succes, și experimentează noi tehnici, urmărind deopotrivă realismul, neoimpresionismul și pointilismul, definindu-se compozițional prin echilibrul dintre peisaj și siluetele umane, tot mai prezente în etapa de maturitate artistică.

5. LECTURA IMAGINII Privește cu atenție pictura lui Camille Pissarro, *Pădurea de la Marly* (1871), și identifică asemănări și deosebiri între imaginea plastică și cea poetică anterioară, vizând:

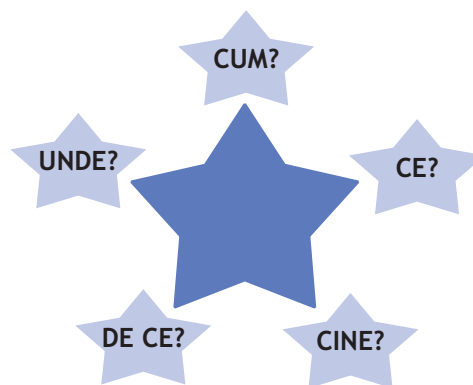

Camille Pissarro, *Pădurea de la Marly* (1871)

- tema;
- cromatică;
- raportul lumină—întuneric;
- organizarea planurilor compoziționale.

6. Citește mai multe texte poetice ale autorilor Dimitrie Anghel, Ștefan Petică, Șt. O. Iosif, Ion Minulescu și motivează-ți preferința pentru unul dintre ele.

7. Sintetizează ceea ce ai aflat despre simbolismul românesc, folosind metoda exploziei solare:

• Bacovia în context simbolist

1. ACTIVITATE DE GRUP. RECEPTARE CRITICĂ Împărțiți-vă în patru grupe. Fiecare grupă în parte își va alege câte o culoare din cele patru culori periferice din cadranul de la pagina următoare. Căutați

elemente specifice poetului asociat culorii, pe care le regăsiți și în lirica bacoviană. Prezentați apoi oral concluziile fiecărei echipe.

„Fapt e că încă de la debut și mai ales în poemele deja scrise și neincluse în *Plumb*, Bacovia face proba unui comportament stilistic imprevizibil. Deși abundă sincronizările simboliste, nu lipsesc tentațiile cotidianului și socialului, enunțul tranzitiv, biografismul, dar și ludice ieșiri în decor. La 35 de ani, Bacovia nu și-a putut reprima o anume poză de *poète maudit*, sub înrâurirea unor figuri protagoniste la începutul veacului XX, cum ar fi Baudelaire, Verlaine, E.A. Poe, Maurice Rollinat ș.a.m.d. Volumul *Plumb* va avea într-adevăr impactul dorit de încă tânărul poet, fiind o *summa* obsesiv-muzicală, plastică, ostentativ funebră și sardonică, adică exact imaginea standard, unidimensională, a poetului simbolist, deși dependent încă de modelele autohtone (Macedonski, în primul rând) sau străine.”

Geo Vasile, *Bacovia, corespondentul special al neantului, Convorbiri literare*, nr. 9 (septembrie 2018)

2. Valorificând exercițiul anterior și receptarea critică de mai sus, realizați un eseu cu titlul *Locul lui Bacovia în context simbolist*.

• Semnificat și semnificant

1. **RECEPTARE CRITICĂ** „Singurul sens concret și adecvat contextului poetic al cuvântului *plumb* e, în anul 1916, *plumbul literei*, tiparul. Dintr-odată totul devine coerent. «Dormea întors amorul meu de plumb» capătă sens. Oricine a vizitat o tipografie știe că litera e întoarsă, poemul întreg e întors (priviți o ștampilă sau literele de pe brațele mașinii de scris). Florile de plumb devin o fotografie a literelor. [...] În cavoul impus în poezie de Baudelaire, Bacovia și-a pus propriile sicrie de plumb, literele. Un amor turnat în plumb e mort, încremenit, nu se mai poate schimba.”

Ioana Pârvulescu, *Cartea întrebărilor* (2010)

Pornind de la mărturisirea lui Bacovia: „Plumbul dă precipitat galben... Sufletul ars e galben. Galbenul e culoarea sufletului meu.”, dar și de la opinia critică de mai sus, identifică în volumul *Plumb* și alte texte ale căror titluri sunt simboluri cromatice.

2. În *Dicționar de simboluri*, Jean Chevalier și Alain Gheerbrant identifică și alte semnificații ale *plumbului*:

- simbol al greutateii, atribuit, prin tradiție, zeului separator Saturn;
- Paracelsus, alchimist elvețian din Evul Mediu, consideră plumbul „apa tuturor metalelor”;
- sugerează materia, „baza cea mai modestă de la care pornește o evoluție, o ascensiune”.

Valorificând toate aceste sugestii, explică, în 100–120 de cuvinte, semnificațiile titlului.

Chei de lectură (I)

Poezia *Plumb* a fost scrisă în 1900, citită la cenaclul *Literatorul*, dar publicată în deschiderea volumului omonim, în 1916, fiind considerată, prin sensurile ei programatice, anticipative, o artă poetică.

Titlul poeziei *Plumb*, devenit titlul întregului volum, își concentrează sensurile într-un lexem care anticipă, prin corespondența dintre *semnificat* (corpul fizic al cuvântului, învelișul său sonor) și *semnificat* (conținutul semantic) principalele idei poetice. Prin succesiunea fonetică ce sugerează închidere, apăsare, prin cele două consoane explozive (P, B) și o consoană sonantă (M), integrând o singură vocală închisă (U), cuvântul implică o diversitate de atribute ale metalului: gri (monotonie), anorganic (lipsă de viață, mortificare), rece (percepția tactilă asociată morții), tare (duratețe, apăsare), toxic (spaimă, închidere), opac (claustrare, sufocare), greu (izolare definitivă și totală).

La nivelul discursului, lexele este reluat în sintagme care îi adâncesc sensurile („sicrie de plumb”, „flori de plumb”, „coroane de plumb”, „amor de plumb”, „aripe de plumb”), căci, prin gradația lor, validează ideea unei mortificări totale a lumii exterioare și a celei interioare, plumbul invadând cu galbenul precipitatului său oxidic universul sufletesc al poetului. Articulate stilistic în epitete sau metafore, sintagmele construite în jurul simbolului *plumb* susțin teme și motive simboliste: moartea, monotonia, *spleenul*, nevroza, epuizând toate valențele semantice ale cuvântului.

Unitatea 1. Poezia interbelică. Symbolismul

Dicționar cultural

Ferdinand de Saussure (1857–1913) a fost un lingvist elvețian, considerat întemeietorul lingvisticii moderne. În *Curs de lingvistică generală* (1916), el teoretizează distincția dintre limbă, limbaj și vorbire, conceptualizând semnul lingvistic, înțeles ca asociere prin gândire a unui semnificant (imaginea vizuală sau auditivă a unui cuvânt, învelișul său acustic) și a unui semnificat (concept, adică reprezentarea mentală a unui lucru), dintre dimensiunea sincronică și diacronică a limbajului, raportul arbitrar dintre semnificat și semnificant, care duce la opoziția dintre semn și simbol.

3. Urmărind conceptele de *semnificat* și *semnificant*, completează tabelul de mai jos după modelul propus:

Titlul	Semnificantul	Semnificatul
<i>Plumb</i>	Învelișul sonor al cuvântului este predominant consonantic, sugerând închidere și clausturare, o muzicalitate gravă, o melancolie grea.	Lexemul <i>plumb</i> aparține câmpului semantic al morții, confirmând înstrăinarea de sine, vidul existențial, condiția poetului damnat, captiv într-un univers fără ieșire.
<i>Rar</i>		
<i>Gri</i>		
<i>Singur</i>		

4. Selectează din textul poetic substantivele și identifică pentru fiecare dintre ele, folosind și *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, sensul propriu de bază.

5. Formulează enunțuri în care să explici semnificațiile cuvintelor-cheie, valorificând și ideile din prezentarea de mai jos.

„sicriele”	„florile”	„cavoul”	„vântul”
ar putea trimite la sufletul uman golit de esență	simbol al esteticului și al paradiziacului, căzute sub semnul împietririi	metaforă a lumii închise, un punct ultim de coborâre; imaginea este atestată biografic	singurul element dinamic, dar nu pentru a sugera prezența vieții: dă întunericii o tentă sonoră macabră

6. Scrie un eseu, de 150–200 de cuvinte, în care să analizezi raportul dintre sensurile proprii și cele figurate la nivelul grupurilor nominale din textul poetic bacovian.

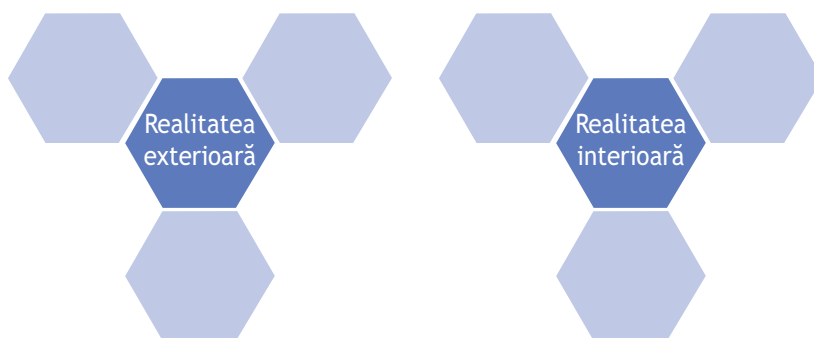
7. **RECEPTARE CRITICĂ** Citește cu atenție fragmentul de mai jos, apoi realizează un afiș pentru o seară de lecturi bacoviene, valorificând la nivel cromatic sugestiile textului și pe cele ale interpretării critice. Faceți, în clasă, o expoziție cu aceste afișe, reunite sub titlul *Bacovia – muzică și culoare*.

„Poetul, structural muzical, își concretizează trăirile în fluxuri sonore obținute prin organizarea melodică a cuvintelor, sau, mai potrivit spus, a sunetelor vorbirii. Am putea spune că Bacovia nu se exprimă în primul rând prin cuvinte, ci prin suneri specifice, realizate printr-o organizare specifică (aparte) a cuvintelor în enunț. Rima și ritmul sunt subordonate, aproape exclusiv, structurii melodice a substanței lirice. Faptul acesta face ca receptorul poeziei lui Bacovia să fie sensibilizat de la început de melodia ei verbală. El nu percepe sensuri verbale, pentru că, în poezia lui Bacovia, cuvintele nu sunt chemate să spună, să articuleze înțelesuri determinate și determinabile, ci, laolaltă, prin efectele melodice pe care le produc, să sugereze o trăire, o stare, o atmosferă.”

(Constantin Parfene, *Teorie și analiză literară*, 1993)

• Deconstrucții și reconstrucții hermeneutice

1. Selectează din textul poetic și ordonează cuvintele-cheie în raport cu cele două realități:

2. Identifică mărcile vocii lirice și transcrie un vers care să le conțină.

3. Comentează, în 50–80 de cuvinte, rolul punctelor de suspensie.

4. Indică două elemente ce confirmă raportul exterior–interior în cele două secvențe strofice.

5. Pe lângă „cavou”, „odaia”, „strada”, „piața”, „târgul”, „orașul” sunt spații devastate, ostile, cenușii, care definesc orizontul plat al cadrului citadin. Selectează câte o secvență care să illustreze această particularitate a spațiului din poeziile:

Singur ...

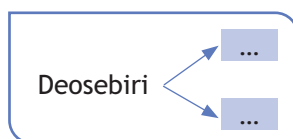
Miezul nopții ...

Nocturnă ...

Aiurea ...

Sonet ...

6. Incipitul este marcat de verbul la imperfect „Dormeau”, sugerând somnul continuu, întărit de adverbul „adânc”, care trimite, astfel, la suprapunerea dintre „Hypnos” și „Thanatos” (sogn–moarte). Imperfectul sugerează, totodată, „sfârșitul continuu bacovian”, cum îl numea Ion Caraion. Recitește poezia eminesciană *Dorința* și identifică două asemănări și două deosebiri față de textul bacovian, urmărind raportul sogn–moarte.

7. Selectează răspunsul pe care îl consideri corect:

• Metafora „aripele de plumb” sugerează:

- dificultatea zborului;
- greutatea desprinderii de pământ;
- propensiunea telurică.

Motivează-ți succint opțiunea pentru una dintre variante.

8. Agatha Grigorescu-Bacovia afirma despre poezia *Plumb* că este „un pastel dominat de straniu, lugubru și macabru”. Exprimă-ți opinia cu privire la această interpretare, într-un eseu argumentativ de cel puțin 150 de cuvinte, susținând-o cu două argumente.

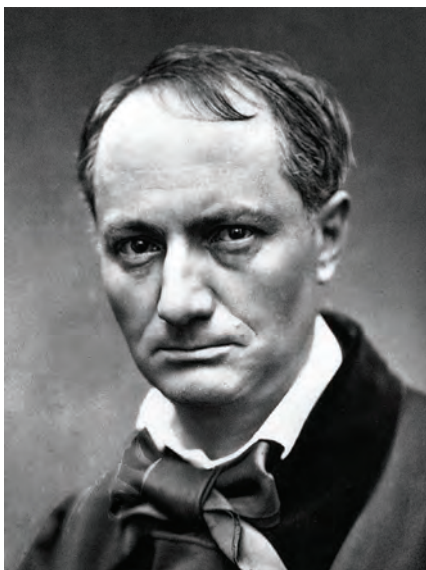
Chei de lectură (II)

Cele două strofe ale poeziei *Plumb* urmăresc două planuri compoziționale, unul al realității exterioare, în care cimitirul și cavoul reprezintă spații ale izolării și ale morții, altul al realității interioare, în care sentimentul iubirii este condiționat de ostilitatea mediului exterior. Câmpul semantic dominant induce ideea dezagregării materiei și a dezarticulării ființei, printr-o pietrificare în care se transferă întreaga apăsare sufletească a poetului. Două forme verbale deschid fiecare strofă („dormeau”/„dormea”), imperfectul durativ implicând condiția continuă a stării lirice, care pendulează între izolare, însingurare și conștiința reificării absolute a lumii și a sufletului. Această stare persistentă de abandon în sinele claustrat conotează renunțarea la orice salvare și refuzarea oricărui univers compensatoriu. „Cavoul”, „sicriul”, „amorul de plumb” validează imaginea unor cercuri concentrice, a unor spații care se închid unele în altele, accentuând sentimentul claustrării.

Imaginile vizuale, statice, predominante, își accentuează semnificațiile prin cele câteva imagini auditive, care susțin paralelismul planurilor. „Vântul”, „strigătul mut”, „solitudine”, „amorul întors” sugerează incapacitatea comunicării, iar percepțiile tactile generează o privire lăuntrică aducătoare de angoasă. Tema, dezvăluită treptat de semnificațiile poetice, este condiția damnată a poetului, drama ființei care, marcate de presentimentul morții, își reduce existența la o continuă alienare. Sinele, condamnat la o osificare spirituală ireversibilă, nu se poate salva nici prin iubire, se retrage din spațiu și din timp, într-o stare de adâncă dezoalare.

Unitatea 1. Poezia interbelică. Symbolismul

Dicționar cultural

Charles Baudelaire (1821–1867) a fost un poet francez, dar și eseist, traducător și critic de artă, considerat precursor al simbolismului. Volumul său, *Florile răului*, 1857, confirmă concepția autorului că arta trebuie să extragă frumusețea și din cele mai josnice și mai lipsite de poeticitate conjuncturi ale realității, dar îi aduce renumele de „poet blestemat”. În ciuda reacțiilor stârnite în epocă, influența lui Baudelaire asupra poezilor care i-au urmat a fost esențială, Stéphane Mallarmé, Paul Verlaine și Arthur Rimbaud desemnându-l pe Baudelaire precursorul lor. A mai publicat *Les Paradis artificiels* (1860) și volumele postume *Le Spleen de Paris: Petits poèmes en prose* (1869) și *Journaux intimes* (1887), dar și numeroase cronică muzicale și de artă plastică, articole de critică literară sau reflecții despre scriitori contemporani.

9. Verbul „atârnav” trimite spre ideea damnării, a zborului frânt, a ființei răpuse de propriile idealuri, reinterpretând mitul lui Icar. Imaginea aripilor atârnavând apare și în poezia lui Charles Baudelaire, *Albatrosul*, pe care o poți citi în traducerea lui Alexandru Philippide:

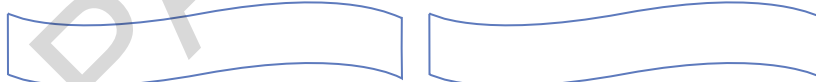
Din joacă, marinarii pe bord, din când în când
Prind albatroși, mari păsări călătorind pe mare
Care-nsoțesc, tovarăși de drum cu zborul blând
Corabia pornită pe valurile-amare.

Pe punte jos ei care sus în azur sunt regi
Acuma par ființe stângace și sfioase
Și-aripile lor albe și mari le lasă, blegi
Ca niște vâsle grele s-atârnav caraghioase.

Cât de greoi se mișcă drumețul cu aripel
Frumos cândva, acum ce slut e și plâpând
Unu-i lovește pliscul cu gâtul unei pipe
Și altul fără milă îl strâmbă șchiopătând.

Poetul e asemeni cu prințul vastei zări
Ce-și râde de săgeată și prin furtuni aleargă
Jos pe pământ și printre batjocuri și ocări
Aripele-i imense-l împiedică să meargă.

Formulează câte un enunț care să surprindă imaginea poetului în textul bacovian și în textul poetului francez.

10. Privește cu atenție schema de mai jos și prezintă, într-un text de 80–100 de cuvinte, semnificațiile fiecărei strofe, integrând în comentariul tău aceste idei.

„Plumb”

Secvența I:

- realitate exterioară;
- cadrul general;
- sugestia nocturnului;
- pastel impresionist;
- univers static reflectând o lume împietrită;
- reificarea, obiectualizarea universului sensibil.

Secvența a II-a:

- realitate interioară;
- cadru particular;
- lipsa afectivității;
- tablou cu note de grotesc;
- univers dinamic având în centru imagini luciferice;
- colapsul (psihic), agonia.

11. Mircea Scarlat asociază muzicalitatea bacoviană cu muzica dodecafonică (muzică alcătuită din semitonuri), sugerând aceeași așteptare continuă ca și în incipitul poeziei. Punctele de suspensie transmit pierderea, neputința, incoerența ființei, atunci când parcă și gândurile sunt pietrificate, iar prozodia susține aceste sugestii. Identifică elementele de prozodie din poezia *Plumb* și formulează un enunț despre legătura dintre ele și mesajul poetic.

12. RECEPTARE CRITICĂ Citește următoarele două receptări critice referitoare la poezia bacoviană și optează pentru una dintre ele, susținându-ți opinia într-un text argumentativ de cel puțin 150 de cuvinte.

a) „Bacovia e un tehnician al iluziei de elementaritate. Într-un fel, el își înșală admiratorii, când aceștia se opresc în fața versului său embrionar. Posibilitatea de a încheia un vers elementar regulat nu-i lipsește deloc; îi lipsește numai interesul pe care și-l pune întreg în bălbăirea versului.”

Vladimir Streinu, *Versificația modernă. Studiu istoric și teoretic asupra versului liber* (1966)

b) „În cazul lui Bacovia mi se pare mai corect să vorbim despre dezagregarea prozodiei tradiționale decât despre o abandonare a ei în favoarea verslibrismului. Iar una din cauzele acestei dezagregări a fost tentația autorului spre deschidere [...]. Tentația s-a manifestat și în plan formal, versul constituind o formă de închidere a sferei conotative. Bacovia marchează agonia prozodiei tradiționale care, în scrisul lui, se destramă fără voia artistului, producându-i – dimpotrivă – o durere sfâșietoare.”

Mircea Scarlat, *George Bacovia* (1967)

13. LECTURA IMAGINII Tabloul artistului modern Didier Ventabren, *Căderea lui Icar*, poate fi vizualizat accesând accesând codul QR alăturat. Privește apoi și tablourile semnate de Bruegel cel Bătrân, respectiv de Anthony van Dyck și exprimă-ți preferința pentru reprezentarea clasică sau pentru cea modernă, într-un text de minimum 50 de cuvinte. Comentează cromatică lucrării lui Ventabren și identifică o culoare pe care o consideri comună cu poemul bacovian, argumentându-ți opțiunea în 50–80 de cuvinte.

Pieter Bruegel cel Bătrân, *Peisaj cu căderea lui Icar* (cca 1560)

Dicționar cultural

Icar este fiul lui Dedal, prezentat în mitologia greacă drept arhitect și sculptor, cel care a contribuit la ridicarea celebrului labirint din Knossos. În acest labirint, regele Cretei, Minos, îl închisese pe Minotaur, fiul uniunii dintre nevasta regelui, Pasiphae, și taurul alb dăruit de Poseidon regelui. Pentru a se salva din labirintul construit de ei și în care regele Minos îi închide, Dedal și Icar se înalță în zbor, cu aripi de ceară, dar tânărul Icar, fascinat de frumusețea zborului, se înalță spre soare, iar aripile i se topesc, prăbușindu-se pe stâncile din Marea Egee.

Anthony van Dyck, *Icar și Dedal* (1615–1625)

Didier Ventabren este un pictor francez contemporan, ale cărui lucrări au fost expuse în Franța și Spania. Influențate de o serie de artiști precum Velázquez sau Basquiat, Goya, Ensor, Saura, Tapiés, Pagès, Pollock, Stella, Twombly sau Vieira da Silva, picturile sale reprezintă o elaborare artistică a fuziunilor culturale, istorice și estetice ale acestor predecesori. Lumea mediteraneeană reprezintă pentru artist un creuzet deosebit, în care oamenii au creat legături specifice cu timpul, cu viața, cu moartea, iar pictura determină emoție prin asocierea dintre idee, gestul creației și materialul plastic din care aceasta se naște.

Unitatea 1. Poezia interbelică. Symbolismul

Dicționar cultural

Volumul *Plumb* deschide seria volumelor bacoviene, configurând ceea ce critica literară va accepta sub numele de *bacovianism*, un manierism estetic asociat unei atmosfere lăuntrice deprimante, „de toamne reci, cu ploii putrede, cu arbori cangrenați [...] în care plutește obsesia morții și a neantului”, așa cum nota, încă de la apariția volumului, E. Lovinescu. Influențat de lecturile din E.A. Poe, Rollinat, Laforgue, Baudelaire și Verlaine, dar și de impactul pictorilor impresionisti, în special Renoir și Degas, Bacovia construiește în *Plumb* o atmosferă de nevroză, dominată de gustul pentru satanic, de obsesia morții, de o cromatică apăsătoare și de un sentiment de sfârșit de lume. Vocea lirică din *Plumb* este aceea a unui spirit care trăiește intens realitatea lumii, dar coboară și în infern, a unui însingurat care trece prin criza profundă a conștientizării proprii descompunerii.

Edgar Degas, *Coriștii* (1877)

• Aplicații

1. Citește integral volumul *Plumb*, pentru a rezolva cerințele de mai jos.

a) Caută în volum poezia *Decor* și selectează din ea termenii din câmpul semantic al *morții*.

b) Extrage din volum sintagme care conțin indici temporali.

c) Alcătuieste o fișă imagistică a fiecărui anotimp bacovian, notând citate sugestive din textele poetice.

Primăvara
.....
.....
.....
.....

Vara
.....
.....
.....
.....

Toamna
.....
.....
.....
.....

Iarna
.....
.....
.....
.....

d) Formulează un enunț despre muzicalitatea următorului fragment din poezia bacoviană *Plouă*: „Da, plouă cum n-am mai văzut / Și grele tălângi adormite, / Cum sună sub șuri învechite! / Cum sună în sufletu-mi mut! / Oh, plânsul tălângii când plouă!”

2. Citește poezia următoare, pentru a rezolva cerințele de mai jos.

Ploaie oblică

de Fernando Pessoa

Străbate acest peisaj visul meu despre un port nețăr murit
Și culoarea florilor e transparența pânzelor marilor corăbii
Ce ies în larg din chei, lăsând prin umbră urma lor pe ape
În soare, chipurile acestor vechi copaci...

Iar portul ce-l visez e sumbru, palid
Scăldat e peisajul de soarele de pe aceste meleaguri...
Dar azi, în sufletul meu soarele e portul sumbru
Corăbiile din port plecând sunt acești copaci pierduți în soare...

În doi eliberat, am părăsit acest peisaj în jos...
Chipul cheiului e strada netedă și calmă
Ce se ridică și se-nalță ca un zid,
Și corăbiile trec prin miezurile trunchiurilor copacilor
Cu o orizontalitate verticală,
Să cadă lasă-n apă frânghii din frunze una câte una drept înlăuntru.
Nu știu cine mă visez...
Deodată toată apa-n port e străvezie
Și văd în adânc, ca o enormă stampă ce-acolo desdoită ar fi fost,
Acest peisaj întreg, înșiruirea copacilor, strada arzând în acel port,

Și umbra unei nave mai veche mult ca portul ce trece
Între visul meu despre port și vederea acestui peisaj
Și-ajunge lângă mine, și intră-nlăuntru prin mine
Și trece spre partea cealaltă a sufletului meu...

(traducere de Dan Caragea)

- a) Asociază secvența „Și trece spre partea cealaltă a sufletului meu...” cu o secvență din poezia *Plumb* și justifică-ți alegerea.
b) Completează spațiile de mai jos cu trei cuvinte poetice prezente în textul propus, pe care le găsești și în poezia bacoviană.

- c) Ambele texte propun un lirism subiectiv, dar ipostazele vocii lirice sunt individualizate. Prezintă, în câte o frază, aceste două ipostaze.
d) Ambele texte valorifică resursa expresivă a simbolului. Identifică și formulează, în câte o frază, mesajul pe care simbolurile „plumb” și „corabie” îl transmit la nivelul fiecărui text.
e) Spațiul poetic e definit, în fiecare dintre texte, prin indicii textuali „cavou”, respectiv „port”. Cum percepi diferența dintre cele două spații și care ar fi similitudinea lor esențială? Formulează-ți ideea în 50–80 de cuvinte.
f) **RECEPTARE CRITICĂ** Citește cu atenție următorul fragment critic, pentru a rezolva cerințele de mai jos.

„Contestat, acuzat vehement de nesinceritate datorită heteronimelor multiple sub care publică și care propuneau viziuni diferite despre viață, Fernando Pessoa nu a făcut decât să dea o expresie *sui generis* acutei crize a omului modern, care-și multiplica unghiurile de asalt asupra adevărului, tocmai pentru că se simțea deposedat de acesta, cât și de orice semnificație mai înaltă a vieții. Treptat, însă, prestigiul său a crescut până la a se transforma în mit. În prezent, în mod unanim, Fernando Pessoa e considerat ca fiind cel mai mare poet portughez după Camões.”

Zina Molcuț, *Symbolismul european*, vol. II (1983)

- Comentează ideea poetică a diferenței dintre „port” și „visul despre port”.
  - Explică semnificațiile conexiunii „corăbii”—„copaci”, așa cum rezultă din textul propus.
  - Comentează oximoronul „orizontalitate verticală”.
  - Versul „În doi eliberat, am părăsit acest peisaj în jos...” permite asocieri cu poezia bacoviană privind dublul *poet—amor*. Formulează o idee pe marginea acestei asocieri.
- g) Completează semnificațiile simbolurilor explicate în dreapta paginii cu informațiile pe care le vei găsi în *Dicționarul de simboluri* al lui Jean Chevalier și Alain Gheerbrant.

Dicționar cultural

Apa — reprezintă elementul primordial al tuturor legendelor cosmogonice, e asociată vieții, genezei, dar și ritualurilor funerare. Simbolistica ei se diversifică în variatele reprezentări: apă curgătoare, stătută, de mare, secată, limpede, turbure etc.

Corabia — este asociată călătoriei, dorinței de evadare, libertății, dar și primejdiei sau salvării. „Visarea unei corăbii care se scufundă prevestește nenorocire; dacă se visează călătorind cu o corabie, semnificația depinde de ipostaza în care se află cel ce visează: dacă este corăbier este bine, iar dacă este doar călător înseamnă primejdie și îngrijorări diurne; dacă visează pe cineva coborând dintr-o corabie este semn că va schimba țara; dacă se visează ieșind pe uscat dintr-o corabie înseamnă că a scăpat de un pericol.” (Romulus Antonescu, *Dicționar de simboluri și credințe literare românești*)

Ploaia — sugerează fertilitate, re-vigorare, este un simbol prevestitor al stărilor viitoare, în funcție de momentul în care plouă, vestește belșug.

Plumbul — „Cu deosebire, în noaptea Anului Nou, fetele și flăcăii topesc plumb sau cositor și toarnă, fiecare dintre ei, câte trei lingurițe într-un vas cu apă; forma pe care o ia metalul solidificat în acest fel prilejuiește participanților (de multe ori asistați de o femeie mai în vârstă și cu mai multă experiență) să interpreteze cum le va fi viitorul în anul în care se intră; chiar și femeile, ca să afle care le este viitorul mai apropiat, topesc plumb și-l toarnă apoi în apă și, dacă forma pe care o ia plumbul este aceea de cruce, este semn că respectiva va muri.” (Romulus Antonescu, *Dicționar de simboluri și credințe literare românești*)

Unitatea 1. Poezia interbelică. Symbolismul

Dicționar cultural

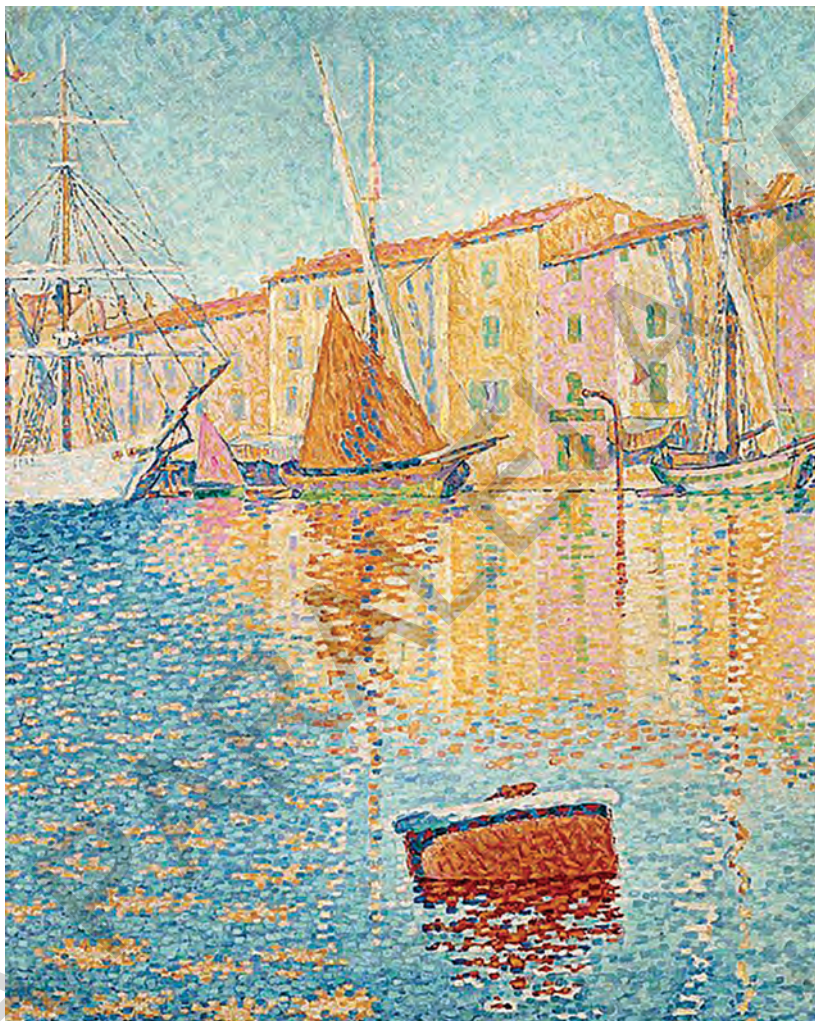

Paul Signac fotografiat de Henri Manuel (1924)

Paul Signac (1863–1935) a fost un reprezentant al neoimpresionismului francez, teoretician al tehnicii divizioniste în pictură, metodă care constă în juxtapunerea direct pe pânză a micilor tușe de culoare în stare pură, lăsând privirii de la distanță recompunerea tonurilor dorite de artist. „Tehnica divizării – scrie Signac – nu asigură prin amestecul optic al elementelor pure numai un maximum de luminozitate, ci, prin dozarea și echilibrarea acestor elemente după regulile contrastului, garantează de asemenea armonia totală a operei”.

În tabloul *Saint-Tropez. Geamandură roșie*, apa albastră ocupă o mare parte a suprafeței picturale, dar reflexele caselor portocalii îi reduc întinderea. Situată în prim-plan, geamandura roșu-portocalie concentrează ochiul, contrastând puternic cu albastrul deschis al apei din port, atât prin valurile întunecate, cât și prin culorile complementare.

h) **LECTURA IMAGINII** Identifică elemente comune versurilor lui Pessoa și picturii lui Paul Signac, *Saint-Tropez. Geamandura roșie*, urmărind:

Paul Signac, *Saint-Tropez. Geamandura roșie* (1895)

- culorile;
- lumina;
- planurile compoziției;
- liniile oblice;
- apa;
- raportul țarm–mare.

Conexiuni

Tu crezi, zănaticule, că-ți împlinești stivuin
Infecundele tale zile de trudă ca pe niște
Butuci țepeni de lemn,
Fără iluzii viața.

Aceste lemne sunt doar povara de tine cărată
Spre locul unde nu este foc să te încălzească,
Și unde pe umerii lor nu mai duc nimic
Umbrele care vom deveni și noi.
Cât despre odihnă, nici vorbă; iar de este să lași
Ceva, lasă-n urma ta nu bogățiile, lasă pilda
Despre cât de suficient e ca viața
Să fie scurtă, fără să fie însă și grea.